

АНТІПОВ Р. А., магістр економіки

ДОЛГОВ В. А., здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ЗВ'ЯЗКИ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Обласним центром Полтавської обл. – області у центрі України, що була утворена 22 вересня 1937 р. та яка розташована у середній частині Лівобережної України, частково – на Правобережній є м. Полтава. Більша частина області лежить у межах Придніпровської низовини та Полтавської рівнини. Площа регіону складає 28 748 км² (4,76 % території України) [1]. Чисельність населення в Полтавській обл. станом на 2022 рік склало 1 350,600 осіб [2]. Область налічує 4 райони та 16 міст, з яких шість – Гадяч, Горішні Плавні, Кременчук, Лубни, Миргород та Полтава – обласного підпорядкування. До найважливіших галузей господарства Полтавської області належать сільське господарство та промисловість (зокрема харчова, легка, машинобудівна і інші) [1].

З відкритих джерел відомо, що у довоєнний, 2021 р., експорт товарів з Полтавської обл. становив 3189,5 млн. дол. США, імпорт – 1879,6 млн. дол. Порівняно з 2020 р. експорт товарів збільшився на 37,6 % (на 872,3 млн. дол.), імпорт – в 1,6 р. (на 707,2 млн. дол.). Позитивне сальдо становило 1309,9 млн. дол. (у 2020 р. також позитивне – 1144,8 млн. дол.). Експорт товарів до країн Європейського Союзу порівняно з 2020 р. збільшився в 1,6 р. та становив 1256,6 млн. дол., або 39,4 % від його загального обсягу. Найбільшу питому вагу в експорті товарів до країн ЄС мали: мінеральні продукти – 79,0 % від загального його обсягу, продукти рослинного походження – 7,3 %, готові харчові продукти – 3,1 %, жири та олії тваринного або рослинного походження – 2,9 %. Полтавщина найбільше експортувала товарів до Австрії та

Німеччини [3].

Імпорт товарів із країн ЄС проти 2020 р. збільшився на 17 % і становив 384,6 млн. дол., або 20,5 % від його загального обсягу. Найбільшу питому вагу в імпорті товарів із країн ЄС мали: машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання – 19,2 %, продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості – 16,4 %, мінеральні продукти – 13,1 %, готові харчові продукти – 11,4 %, маса з деревини або інших волокнистих целюлозних матеріалів – 10,8 %, недорогоцінні метали та вироби з них – 6,8 %, текстильні матеріали та текстильні вироби – 6,3 %, засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби – 4,2 %. Серед країн ЄС найбільші імпортні поставки товарів надходили з Німеччини [3].

Основу товарної структури експорту складали мінеральні продукти, продукти рослинного походження, готові харчові продукти, жири та олії тваринного або рослинного походження, машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання. Порівняно з 2020 р. у структурі експорту товарів збільшилась питома вага руд, шлаку і золи, палив мінеральних; нафти і продуктів її перегонки. Натомість зменшилась питома вага зернових культур, жирів та олій тваринного або рослинного походження, тютюну і промислових замінників тютюну, реакторів ядерних, котлів, машин, залишків і відходів харчової промисловості. А імпорту – мінеральні продукти, продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості, машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання, недорогоцінні метали та вироби з них, готові харчові продукти, текстильні матеріали та текстильні вироби. Порівняно з 2020 р. у структурі імпорту товарів збільшилась питома вага палив мінеральних; нафти і продуктів її перегонки. Зменшилась питома вага реакторів ядерних, котлів, машин, тютюну і промислових замінників тютюну, паперу та картону, чорних металів [3].

У 2021 р. експорт послуг становив 42,3 млн. дол. США, імпорт – 95,5 млн. дол. Порівняно з 2020 р. експорт збільшився на 4,5 % (на

1,8 млн. дол.), імпорт зменшився на 2,1 % (на 2,1 млн. дол.). Негативне сальдо становило 53,2 млн. дол. (у 2020 р. також негативне – 57,0 млн. дол.). Експорт послуг до країн ЄС порівняно з 2020 р. збільшився на 28,4 % та становив 22,1 млн. дол., або 52,3 % від його загального обсягу. Найбільшу питому вагу в експорті послуг до країн ЄС мали: послуги з переробки матеріальних ресурсів – 42,0 % від загального обсягу експорту цих країн, транспортні послуги – 27,9 %, послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги – 16,3 %, послуги з ремонту та технічного обслуговування, що не віднесені до інших категорій – 6,2 % [3].

Серед країн-членів ЄС найбільші операції з експорту послуг здійснювалися з Польщею, Німеччиною та Нідерландами. Імпорт послуг від країн ЄС проти 2020 р. зменшився на 0,3 % і становив 16,7 млн. дол., або 17,5 % від його загального обсягу. Найбільшу питому вагу в імпорті послуг до країн ЄС мали: ділові послуги, послуги з будівництва, послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю, транспортні послуги, послуги, пов'язані з подорожами. Серед країн ЄС найвагоміші операції з імпорту послуг здійснювалися з Німеччиною та Польщею. Основу структури експорту послуг у 2021 р. склали послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги, послуги з переробки матеріальних ресурсів, транспортні послуги, послуги, пов'язані з подорожами. Порівняно з 2020 р. у структурі експорту послуг збільшилась питома вага послуг у сфері телекомунікації, комп'ютерних та інформаційних послуг, транспортних послуг, послуг з будівництва, послуг з ремонту та технічного обслуговування, що не віднесені до інших категорій. Натомість зменшилась питома вага послуг з переробки матеріальних ресурсів, послуг, пов'язаних з подорожами, ділових послуг. Основу структури імпорту послуг у 2021 р. склали послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю, роялті та інші послуги, пов'язані з використанням інтелектуальної власності, ділові послуги. Порівняно з 2020 р. у структурі імпорту послуг збільшилась питома вага таких видів як роялті та інших послуг, пов'язаних з використанням

інтелектуальної власності, послуг у сфері телекомунікації, комп'ютерних та інформаційних послуг, послуг, пов'язаних з подорожами. Зменшилась частка послуг, пов'язаних з фінансовою діяльністю, ділових послуг, транспортних послуг [3].

Наприклад, найкрупніші підприємства області мають такі зовнішньоекономічні зв'язки:

– для Крюківського вагонобудівного заводу регіонами імпорту є Центральна Азія, Центральна/Східна Європа, Західна Європа, країнами імпорту – Казахстан, Польща, Німеччина; регіонами експорту Центральна/Східна Європа, Західна Європа, Центральна Азія, Близький Схід, країнами експорту – Норвегія, Німеччина, Франція, Казахстан, Естонія, Латвія, Литва, Узбекистан, Туреччина, Іран, Польща, Азербайджан, Таджикистан, Туркменістан [4];

– для Карлівського машинобудівного заводу регіонами експорту є Центральна/Східна Європа, Близький Схід, Центральна Азія, країнами експорту – Румунія, Угорщина, Естонія, Іран, Молдова, Казахстан, Болгарія, Польща [5];

– для ТДВ Укроліяпродукт регіонами експорту є Центральна/Східна Європа, Західна Європа, Азія/Океанія, Африка, Північна Америка, Центральна Азія, Південна Америка, країнами експорту – Латвія, Норвегія, Німеччина, Іспанія, Китай, Єгипет, Канада, Сполучені Штати, Австралія, Танзанія, Кенія, Мавританія, Гана, Габон, М'янма, Мадагаскар, В'єтнам, Індонезія, Малайзія, Венесуела, Гайана, Суринам [6];

– для ТОВ Укролія регіонами експорту є Західна Європа, Центральна Азія, Центральна/Східна Європа, Північна Америка, країнами експорту – Німеччина, Узбекистан, Казахстан, Латвія, Естонія, Польща, Сполучені Штати, Нідерланди, М'янма [7];

– для ПП Глоубкор регіоном імпорту Західна Європа, країною імпорту – Німеччина [8];

– для Полтавського автоагрегатного заводу регіонами експорту є

Центральна/Східна Європа, Західна Європа, Центральна Азія, Азія/Океанія, Близький Схід, країнами експорту – Молдова, Литва, Латвія, Китай, Болгарія, Франція, Німеччина, Туреччина, Австрія, Швейцарія, Грузія, Польща, Казахстан, Азербайджан [9];

– для Полтавського заводу медичного скла регіонами експорту є Центральна/Східна Європа, Центральна Азія, країнами експорту – Латвія, Казахстан, Естонія [10].

Таким чином, Полтавська область посідає суттєве місце у зовнішньоекономічних відносинах, маючи економічні зв'язки з різними регіонами і країнами світу, експортуючи та імпортуючи низку товарів, послуг, ресурсів, про що свідчать статистичні дані. На жаль, через воєнну агресію РФ проти України чимало статистичної інформації є закритою для ознайомлення та аналізу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Полтавська область. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/Полтавська_область#cite_note-dem-4
2. Населення України. Полтавська область. URL : <https://index.minfin.com.ua/ua/reference/people/poltavskaya/>
3. Соціально-економічне становище Полтавської області за січень 2022 року. URL : <https://poltava.to/news/65334/#:~:text=товарами%20та%20послугами-.У%202021%20р.,товарів%20—%201879%2С6%20млн>
4. Крюківський вагонобудівний завод. ПАТ. URL : <https://ua.kompass.com/c/крюківський-вагонобудівний-завод-пат/ua170120/>
5. Карлівський машинобудівний завод. ППТ. URL : <https://ua.kompass.com/c/карлівський-машинобудівний-завод-прат-kmz-industries/ua173136/>
6. Укроліяпродукт. ТДВ. URL : <https://ua.kompass.com/c/укроліяпродукт-тдв/ua170759/>
7. Укролія. ТОВ. URL : <https://ua.kompass.com/c/укролія-тов/ua179004/>
8. Глоубкор. ПП. URL : <https://ua.kompass.com/c/глоубкор-пп/ua1703729/>
9. ТД Полтавський автоагрегатний завод. ТОВ. URL : <https://ua.kompass.com/c/тд-полтавський-автоагрегатний-завод-тов/ua170290/>
10. Полтавський завод медичного скла. ПАТ. URL : <https://ua.kompass.com/c/полтавський-завод-медичного-скла-пат/ua172541/>